

گزارش یک

احمد محمودی

بحران مالی برای ۱۰۰۰ شهرداری کشور

شهرداری‌های ثروتمند، بدهکار شهر و شهروندان!

تصور عمومی آن است که شهرداری‌ها از نظر اقتصادی وضعیت بسیار خوبی دارند و تأمین در آمد در این دستگاه عمومی بسیار سهل و آسان است. این در حالی است که به دلیل ماهیت کاری شهرداری‌ها و ارائه خدمات به نیازهای شهروندان در همه بخش‌های زندگی، شهرداری‌ها نه تنها در تأمین در آمد نگهداشت شهر با مشکلات جدی روبه‌رو هستند بلکه به دلیل شرایط اقتصادی کشور و افزایش تورم و کاهش روند ساخت و ساز همواره با کسر بودجه مواجه می‌باشند. نبود منابع در آمد پایدار و هزینه جاری بسیار سبب شده است تا بیش از یک هزار شهرداری حتی در تأمین حقوق کارکنان خود با مشکل مواجه شوند. محقق نشدن مدیریت یکپارچه و کاهش سهم شهرداری‌ها از ارزش افزوده عملا در آینده نزدیک شهرداری‌ها را به سوی ورشکستگی حاد سوق خواهند داد. این اساس زمانی که نمایندگان مجلس به حذف سهم هزار و ۲۰۰ میلیارد تومانی شهرداری‌ها از عوارض مالیات ارزش افزوده رأی دادند، گمان نمی‌کردند این قانون باعث ورشکستگی و افزایش بدهی‌های تعداد زیادی از شهرداری‌ها شود. بااین حال درست مصرف کردن اعتبارات و هزینه‌های می‌تواند در کنار پرداخت سهم شهرداری از سوی دولت به گردش و ارائه خدمات‌تان منجر شود.

■ ■ ■ ■ ■

■ **دست خالی شهرداری‌ها برای ارائه خدمات**

شهرداری‌ها دستگاه‌های عمومی هستند که می‌توان گفت در تمامی عرصه‌ها اعم از فرهنگی، اجتماعی و خدماتی ارائه خدمات می‌کنند و به دلیل افزایش نرخ رشد جمعیت شهرنشینی ارائه خدمات باید افزایش یابد. نیازهای جمعیت شهروندان و ارائه خدمات به‌روز به شهروندان و نوسازی واحیای بافت‌های فرسوده، گره گشایی از ترافیک و تکمیل شبکه‌های حمل و نقل سبب شده است تا در آمد شهرداری‌ها از ساخت و ساز و عوارض جوابگوی هزینه‌ها در شهر نباشد. کمک دولت در بخش زیرساخت‌ها نیز بعنفاً به صورت قطره‌چکانی صورت می‌گیرد. باید توجه کرد که شهر موجود زنده‌ای است که نیازمند مراقبت مستمر است بر این اساس هر گونه کم‌کاری

■ **از شهر**

توسعه شهر نیازمند توسعه یافتگی سازمان شهرداری است

هوشمندسازی تهران در گرو آمار و اطلاعات صحیح شهری

پایتخت با مشکلات کمتری روبه‌رو شود. پیشنهادحجت‌نظری این بود که می‌توان یک سال برنامه توسعه دوم را تمدید کرد تا برنامه سوم که پنج سال آینده شهر تهران را دربرمی‌گیرد، بیشتر مورد بررسی قرار بگیرد و در زمان ممکن به همه جوانب آن نمی‌توانیم رسیدگی کنیم. به‌رغم ایراداتی که در جلسه مطرح شد، اما در جلسه کمیسیون برنامه و بودجه شورای شهر تهران با چهار رأی موافق و یک رأی مخالف، کلیات این برنامه به تصویب رسید. به‌اعتقاد سکیته‌اشرفی، برنامه‌ریزی به روش هسته کلیدی با رویکرد مدیریت یکپارچه پایدار شهری و ارائه برنامه توسعه شهر و نه شهرداری، همخوانی ندارد؛ چراکه در تمام برنامه‌های جهانی و تجربیات نگارش برنامه‌های کلی‌نگر توسعه ملی و شهری، انکای صرف به هسته‌های پیش‌برنده وجود نداشته است و لزوماً این نوع نگاه، برای توسعه کشور، یا شهر، ارائه‌فناغ‌کننده‌ای نیست.

ایران شش‌هز

ایران شش‌هز ۸۸۶۹۴۷۱

د

در حال حاضر ۳۷ هزار دهیاری و بیش از هزار و ۲۶۰ شهرداری در کشور وجود دارد که کمبود منابع مالی عمده‌ترین مشکل مدیران آن است. شهرداری‌ها ۶ درصد از جمعیت کشور را در بر می‌گیرند

بودجه شهرداری‌ها و دهیاری‌ها که باید به حساب وزارت کشور واریز می‌شد اشتباه‌ها به ردیف متفرقه پارانه‌ها واریز شد و مشکلاتی را برای شهرداری‌ها به‌وجود آورد. وی تأکید می‌کند: نمایندگان مجلس بلافاصله با یک طرح یک فوریتی، این موضوع را در مجلس مطرح کردند و بحث جابه‌جایی این بودجه مطرح شد و در مرحله اول مورد تصویب نمایندگان قرار گرفت.

■ **سایه سنگین لایحه مالیات بر ارزش افزوده بر شهرداری‌ها**

در گذشته شهرداری‌ها عوارض مختلفی را از مردم دریافت می‌کردند و با آنها امورات جاری شهر را انجام می‌دادند اما بعداز مدتی تمامی عوارض‌ها تجمع و تحت عنوان مالیات بر ارزش افزوده تعریف شد. بر این اساس مجید فراهانی رئیس کمیته بودجه شورای شهر تهران از مسکوت ماندن بندهایی از لایحه مالیات بر ارزش افزوده که تأثیر منفی بر عملکرد شهرداری‌ها داشت، خبر داد. وی با بیان اینکه در سنوات گذشته ۳۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده به شهرداری‌ها تخصیص داده می‌شد، افزود: از این مبلغ ۸۸ درصد به تهران و ۱۲ درصد به روستاهای اطراف واگذار می‌شد.

وی با بیان اینکه طبق لایحه‌ای که دولت به مجلس ارسال کرده تا مالیات بر ارزش افزوده ساماندهی شود، عملاً سهم مالیات بر ارزش افزوده شهرداری‌ها به‌شدت کاهش یافته است و این می‌تواند شهرداری‌ها را در اداره امور اتیان با مشکلات جدی مواجه کند، اظهار کرد. در حال حاضر سهم شهرداری از مالیات بر ارزش افزوده ۳۰۰۰ میلیارد تومان است که مبلغ خوبی برای اداره شهر است، وی با بیان اینکه اگر لایحه جدید تصویب شود قطعاً شهرداری‌ها به‌خصوص کلانشهرها با مشکلات جدی در اداره شهرشان مواجه می‌شوند، گفت: بر اساس لایحه دولت تمامی مالیات‌ها باید به خزانه دولت ریخته شود و از آنجا سهم هر سازمانی تخصیص داده شود که واریز مالیات به خزانه دولت و همچنین روند تخصیص و چگونگی بازگرداندن سهم شهرداری‌ها به آنها نیز جای سؤال و یک مسیر پر فراز و نشیب است که می‌تواند مشکلات زیادی را ایجاد کند. رئیس کمیته بودجه شورای شهر تهران با بیان اینکه لایحه مالیات بر ارزش افزوده که از سوی دولت به مجلس ارسال شده، به گونه‌ای است که امکان وضع عوارض از شوراهای شهر سلب می‌شود، خاطر نشان کرد: این در حالی است که وضع عوارض یکی از مهم‌ترین اظهارات شوراهای شهر است که بر اساس وضعیت شهرها، زمان و مکان، عوارض مختلفی را وضع می‌کند و حالا که در لایحه جدید وضع عوارض از شوراهای شهر سلب می‌شود، یعنی یکی از مهم‌ترین کارگردهای شورا از آنها گرفته می‌شود. وی با بیان اینکه رسیدگی به این لایحه در دستور کار کمیسیون اقتصادی مجلس قرار دارد، گفت: با حضور آقای

الویری رئیس شورای عالی استان‌ها و جمعی از نمایندگان شورای تهران با اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس جلسه‌ای را در خصوص این لایحه و تأثیرات مخفی‌اش بر اداره شهر برگزار کردیم، و به این نتیجه رسیدیم از آنجایی که لایحه مدیریت یکپارچه شهری به عنوان «لایحه مادر» در دولت در حال بررسی است و هنوز به صحن مجلس نیا آمده است، این لایحه مالیات بر ارزش افزوده مسکوت بماند تا بتوانیم در مورد ابعاد مختلف لایحه مالیات بر ارزش افزوده تصمیمات جدیدی بگیریم. باید توجه داشت شهرداری‌ها در شرایط کنونی حساب خرج و دخل خود را داشته باشند و از هزینه‌های غیر ضروری بکاهدند تا خطلی در ارائه خدمات به شهر و شهروندان وارد نشود. بر این اساس باید دولت و مجلس پاسخگوی مطالبات گری شوراها و شهرداری‌ها باشند.

■ **حرف‌های دولتی است.** ۳ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان

د

شهر هوشمند به معنای استفاده از ظرفیت‌های آمار، اطلاعات و داده‌های شهر برای تسهیل فرآیندهای آمار، اطلاعات و داده‌های شهر برای تسهیل فرآیندهای آمار، اطلاعات و داده‌های شهر و مشارکت شهروند در اقتصاد شهری است

به معنای استفاده از ظرفیت‌های آمار، اطلاعات و داده‌های شهر برای تسهیل فرآیندهای اداره شهر و مشارکت شهروند در اقتصاد شهری است. اشررفی اظهار کرد: مدیران با استفاده از آمار و تحلیل داده‌ها می‌توانند تصویر صحیحی نسبت به آینده در ذهن خود ترسیم کنند و بر اساس این تصویر درست، تصمیماتی اتخاذ کنند که به دور از هرگونه سلیقه‌محوری، بر اساس داده‌های معتبر و قابل دفاع باشد. معاون شهر دار تهران تصریح کرد: مجموعه شهرداری تهران به عنوان مهم‌ترین نهاد عمومی شهر تهران با پیچیدگی‌های متعدد محیطی مواجه است و نیاز دارد تا برای مدیریت اثربخش و کارآی شهر تهران، سازمانی هوشمند و چابک داشته باشد و بی‌شک پیش‌نیاز اولیه و اصولی در کلیه تصمیم‌گیری‌ها، سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و سنجش سیاست‌های اتخاذشده، وجود آمار دقیق، به‌روز و باکیفیت است. وی برنامه‌ریزی و استفاده از آمار برای تغییر روندهای مدیریت شهری در جهت بهبود فرآیندهای مدیریتی را یک ضرورت دانست و گفت: مدیران شهری می‌توانند با گردآوری اطلاعات درست و ارائه شفاف آنها به خبرگاری که چگونگی تجزیه، تحلیل، تفسیر و استفاده از آنها در تصمیم‌گیری‌ها را می‌دانند، خود را به درک متنی از چگونگی تغییر مدیریت شهری برسانند و چگونگی دستیابی به شیوه‌ای هوشمندانه برای حرکت در جهت موفقیت را دریابند.

محیط زیست

کف‌سازی در برج‌باغ‌ها به کمتر از ۵ درصد می‌رسد

میراث سبز پایتخت روی میز شورا

اسفند ۹۶ مصوبه برج‌باغ‌ها با اکثریت آرا لغو شد و شهرداری ملزم گشت تا طرح جایگزین را به شورای شهر تهران ارائه کند. بر اساس لایحه جدید املاکی که باغ هستند نمی‌توانند هنگام تفکیک به کمتر از ۵ هزار متر تفکیک شوند. همچنین حداکثر میزان کف‌سازی‌ها در باغات هم به ۵ درصد وسعت باغ کاهش یافته است. تاکنون مصوبه برج‌باغ که شورای شهر در آن پیش‌بینی کرده بود برای جلوگیری از تخریب باغات، مالک و صاحبان این اراضی اجازه ساخت در ۳۰ درصد آن را داشته باشند، جواب نداده است. سازندگان با گرفتن مجوز قانونی اقدام به ساخت و ساز می‌کنند. برخی تخلفات سبب شده تا عملاً چیزی از باغ باقی نماند. این روند صدای مدیریت شهری را هم درآورده است. در این خصوص معاون شهرسازی شهرداری تهران لایحه جدید جایگزین برج‌باغ را تشریح کرد و گفت: تاکنون ۶ هزار باغ در پایتخت شناسایی شده که از این تعداد ۳ هزار باغ در اختیار سایر ارگان‌ها و دستگاه‌هاست و اطلاعات آن در جایی ثبت نشده، با این حال ما درصد ورود به این باغ‌ها هستیم.

پیروز حاجی با اشاره به لایحه جدید جایگزین مصوبه لغو شده برج‌باغ افزود: لایحه جدیدی که تقدیم شورای شهر تهران شد تا در کمیسیون‌های مربوط بررسی شود با رویکردی گاهنده مواجه شده است.

وی با بیان اینکه در این لایحه پیش‌بینی شده تا حتی امکان منافع صاحبان باغ لحاظ شود، تصریح کرد: اگر معتقدیم که باغات و درختان به شهر تهران کمک می‌کنند، ما نیز باید به صاحبان باغ در آبیاری و نگهداری آن کمک کنیم.

معاون شهرسازی شهرداری تهران با بیان اینکه در لایحه جدید مزیت‌ها و محدودیت‌هایی برای صاحبان باغ در نظر گرفته شده است، گفت: در مقایسه با وضعیت سابق شاید در کوتاه‌مدت پیشنهادات ما تشویق‌کننده نباشد، اما روش قبلی هم قابل ادامه نبود، چراکه بخش زیادی از باغات پایتخت از بین رفت. حاجی افزود: البته قوه قضائیه اعلام کرده به صورت سوردی اجازه ورود به این باغات را می‌دهد، بر همین اساس می‌توانیم شناسنامه این باغات را صادر کنیم.

محمد سالاری رئیس کمیسیون معماری و شهرسازی شورای اسلامی شهر تهران در خصوص لایحه جایگزین برج‌باغ‌ها گفت: با لغو مصوبه برج‌باغ‌ها نمی‌توانیم صاحبان املاکی که باغ هستند را بلا تکلیف بگذاریم و باید لایحه جایگزین برای نحوه ساخت و ساز با نحوه بهره‌برداری و نوع کاربری از باغات را ارائه کنیم.

در همین راستا شورای شهر پس از لغو مصوبه برج‌باغ‌ها معاونت شهرسازی شهرداری تهران را مکلف کرد که با رویکردی کاملاً کارشناسی و مبتنی بر نظر صاحب‌نظران، دلایل نابودی باغات را در پی اجرای این مصوبه آسیب‌شناسی و پس از آن لایحه جایگزین را به شورا ارائه کند. معاونت شهرسازی و معماری شهرداری تهران در نهایت لایحه‌ای را با رویکرد آسیب‌شناسانه لایحه برج‌باغ‌ها ارائه کرد که در شورای شهر در حال بررسی است.

وی معتقد است مصوبه برج‌باغ‌ها بعد از تصویب در دومین دوره شورای شهر تهران با پیگیری‌های انجام شده در طرح جامع شهر لحاظ شد؛ متأسفانه به‌رغم لغو برج‌باغ‌ها هنوز بیوست سوم طرح جامع درباره برج‌باغ‌ها لغو نشده است. با این وجود، سند فرادستی داریم که این مصوبه همچنان به قوت خود باقی است و ضرورت دارد که طرح جایگزین برج‌باغ‌ها را تعیین تکلیف کنیم و هماهنگی خوبی با وزارت راه و شهرسازی و دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری انجام شده است.

■ **در لایحه جدید برج‌باغ تراکم تشویقی حذف می‌شود**

سالاری اظهار کرد: در لایحه جدید که در دست بررسی است و تا حد زیادی با رویکرد اعلامی کمیسیون‌های تخصصی شورای شهر مطابق است، قرار است حداقل مترآز برای تفکیک و تقسیم اراضی دارای هویت باغ به ۵ هزار متر مربع برسد. بر این اساس املاکی که باغ هستند نمی‌توانند هنگام تفکیک به کمتر از ۵ هزار متر تفکیک شوند. همچنین در لایحه جدید تراکم و طبقه تشویقی اعم از تراکم تشویقی در بافت‌های فرسوده یا تراکم تشویقی در نتیجه تجمیع قطعات کلاً حذف می‌شود. همچنین حداکثر میزان کف‌سازی‌ها در باغات هم به ۵ درصد وسعت باغ کاهش یافته است.

تصویر شهر در شبکه‌های مجازی

❏ **فرشتست‌های مکرر، خیابان‌های پایتخت را ناامن کرده‌است (عکس: چهارراه مولوی)**